

are: AGRIS (International Information System for the Agricultural Sciences and Technology), AGORA (Access to Global Online Research in Agriculture), (AGRICOLA - Agricultural On-Line Access), CAB Abstracts (The World's Leading Agriculture Database), FSTA (Food Science and Technology Abstracts), DOAJ (Directory of Open Access Journals), FAO Catalogue On-line. Support of these databases is provided with large international and national food organizations. Their volume numbers from 1 to 7 million records and materials presented mainly in English, although some of them are also in Arabic, Spanish, French.

Conclusion. It is advisable to include to contents of future translators training the study of technologies for creating and using glossaries of terms in the relevant field, the translation of which is specialized area of translator. Using branch glossaries promotes optimization of translators activities, particularly in the following aspects: improving translation quality by providing unification of terminology, reducing time for the translation, adaptation to national and international standards, reducing uncertainties and avoiding errors.

Prospects for further investigations can be related to development of basics of creating electronic branch glossaries.

REFERENCES

1. DSTU 3966-2000 Terminologiya, zasady i pravyla rozroblenya standartiv na terminy i vyznachenya ponyat. – K. : Derzhstandart Ukrainy, 2000. – 32 p.
2. Ivanytsky R.V. Lexykografichni aspekty normalizatsii terminiv : Avtoref. dis. ... kand. filol. nauk : 10.02.04. – Lviv, 1995. – 20 p.
3. Karaban V. I. Teoriya i praktyka perekladu z ukraïnskoi movy na anhliysku movu [Text] = Theory and practice of translation from Ukrainian into English : posib.-dovid / Vyacheslav Karaban, James Meis. – Vinnitsya : Nova kn., 2003. – 606 p.
4. Shunevych B. Pro uporyadkuvannya novykh terminosystem // Visnyk DU «Lvivska politehnika» «Problemy ukraïnskoi terminolohii»: Materialy 6-i Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii «SlovoSvit 2000». – 2000. – № 402. – P. 85–87.

УДК 378.147:004

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ МАЙБУТНІМИ ПЕРЕКЛАДАЧАМИ ТЕХНОЛОГІЇ СТВОРЕННЯ ГАЛУЗЕВИХ ГЛОСАРІЇВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЇХНЬОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Амеліна С.М., д.пед.н., професор, Тарасенко Р.О., к.т.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
вул. Героїв Оборони, 15, Київ, Україна*

svetlanaamelina@ukr.net, t_rost@nauu.kiev.ua

У статті розглядаються питання забезпечення організаційно-методичних аспектів процесу вивчення технології створення галузевих глосаріїв майбутніми перекладачами. З'ясовано, що до змісту професійної підготовки майбутніх перекладачів доцільно включати вивчення технології створення та використання глосаріїв термінів у відповідній галузі, на перекладах з якої спеціалізується перекладач. Встановлено, що використання галузевих глосаріїв сприяє оптимізації діяльності перекладача, зокрема, у таких аспектах: поліпшення якості перекладу завдяки забезпеченню уніфікації термінології, скорочення часу на виконання перекладу, адаптація до вітчизняних і міжнародних стандартів, зменшення неточностей і уникнення помилок. Вказано на доцільність розробки основ укладання електронних галузевих глосаріїв.

Ключові слова: термінологія, термінологічні бази, галузеві глосарії, перекладач.

ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ИЗУЧЕНИЯ БУДУЩИМИ ПЕРЕВОДЧИКАМИ ТЕХНОЛОГИИ СОЗДАНИЯ ОТРАСЛЕВЫХ ГЛОССАРИЕВ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ИХ ИНФОРМАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ

Амелина С.М., д.пед.н., профессор, Тарасенко Р.А., к.т.н., доцент

*Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины,
ул. Героев Оборонь, 15, Киев, Украина*

svetlanaamelina@ukr.net, t_rost@nauu.kiev.ua

В статье рассматриваются вопросы обеспечения организационно-методических аспектов процесса изучения технологии создания отраслевых глоссариев будущими переводчиками. Выяснено, что в содержание профессиональной подготовки будущих переводчиков целесообразно включать изучение технологий создания и использования глоссариев терминов в соответствующей области, на переводах которой специализируется переводчик. Установлено, что использование отраслевых глоссариев способствует оптимизации деятельности переводчика, в частности, в следующих аспектах: улучшение качества перевода благодаря обеспечению унификации терминологии, сокращение времени на выполнение перевода, адаптация к отечественным и международным стандартам, уменьшение неточностей и избежание ошибок. Указано на целесообразность разработки основ создания электронных отраслевых глоссариев.

Ключевые слова: терминология, терминологические базы, отраслевые глоссарии, переводчик.

ORGANIZATIONAL AND METHODOICAL ASPECTS OF THE STUDY OF THE TECHNOLOGIES OF GLOSSARIES CREATION BY FUTURE TRANSLATORS/

Svitlana Amelina, Doktor in Pedagogy, Professor, Rostyslav Tarasenko, PhD, Associate Professor

*National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
Heroyiv Oborony st., 15, Kyiv, Ukraine*

svetlanaamelina@ukr.net, t_rost@nauu.kiev.ua

The article deals with the issues of organizational and methodical aspects of the study of the technologies of glossaries creation by future translators. It was found that it is appropriate to include to the content of training future translators the study of technologies to create and use a glossary of terms in the relevant field. Given the general requirements for the translator, which provides scientific and technical translation (language fluency in written and oral forms, the ability to adequately reproduce the content and form of the language of the text presented in translation, knowledge of the hardware used in the translation work), special attention should be given to the learning of terminology in that field, in which a translator specializes.

It is noted that translators are able to use in their professional activities Language Corps, including for creating glossaries. Corpus is a collection of texts in electronic form, accompanied by technical layout. One of the important sources of information resources that are appropriate to recommend to future translators to be used for creating branch glossaries is a collection of electronic publications that focus research developments on a particular branch of knowledge and action. Thus, it is not a separate publication, but the database providing structured by sections of scientific publications and journals, and determining conditions and procedures for access.

It is defined that the creation of branch glossaries should include the following issues: support on previously made translations and glossaries, if any are available; agreeing new terms that need clarification from the relevant contact persons of the client institutions; compliance of glossary with standards of the source and target languages; saving of branch terminology as a glossary to ensure consistency in sequences in the following translations with similar content. Glossaries may contain any elements of language, abbreviations, words, phrases, even sentences. Terms included in the glossary may be made by means of usual translation or interpretation or accompanied with a comment in the target language and the original language.

It was found that the use of branch glossary helps to optimize the activities of translator, in particular in the following areas: improving translation quality by ensuring standardization of terminology, reducing the time to perform the translation, adaptation to national and international standards, reducing inaccuracies and avoiding errors. It is indicated on the feasibility of developing the basics of creating electronic branch glossaries.

Key words: terminology, terminology databases, branch glossary and translator.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Адекватність перекладу як показник якості діяльності перекладача вирішальною мірою залежить від правильного використання відповідної термінології. Неправильний або неточний переклад термінів може свідчити не тільки про низький рівень кваліфікації перекладача, але й стати причиною певних негативних наслідків у діяльності замовника перекладу, що загрожує спричинити проблеми на виробництві та привести до економічних збитків. Це свідчить про необхідність наявності у перекладачів знань термінології в галузі здійснення ними перекладу. Формування

комплексу цих знань спирається на опанування баз термінологічної підтримки, створення та використання яких базується на інформаційних технологіях. Так можна забезпечити досягнення максимального узгодження перекладених текстів з вихідними в сенсі їх еквівалентності й адекватності.

Мета статті – розглянути організаційно-методичне забезпечення вивчення технології створення галузевих глосаріїв майбутніми перекладачами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з теми. Питання створення термінологічних словників та глосаріїв вивчали такі вітчизняні й зарубіжні науковці, як Ф.Важева, Д.Добровольський, Р.Іваницький, В.Карабан, Т. Кияк, В. Лейчик, Д.Мейс, Б.Шуневич та ін. Однак, навчання укладанню галузевих глосаріїв майбутніх перекладачів, зокрема, навчально-методичне забезпечення цього процесу, потребує окремого дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з причин ускладнення процесу перекладу текстів галузевого спрямування є їх лексичні особливості, пов'язані з термінологією. Термін – мовний знак, що репрезентує поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки. Тому в процесі перекладу галузевих текстів перекладачі повинні враховувати характерні для цього виду текстів ознаки, а саме:

4. Насиченість тексту термінами і термінологічними словосполученнями. Терміни можуть бути багатозначними, що спричиняє труднощі їх перекладу, особливо, коли один і той же термін реалізує різні значення в різних галузях. Наприклад, німецький термін «*der Zug*» може означати і «потяг», і «тяга». І навпаки, «гвинт» з української перекладається на німецьку кількома варіантами: *Schraube*, *Spindel*, *Schraubenspindel*, *Luftschraube*, *Tragschraube*, *Schnecke*. Англійський термін «*train*» теж, крім основного значення «потяг», у технічних текстах може актуалізувати значення «прокатний стан» і «зубчата передача».

5. Вживання технічної фразеології. При перекладі слід врахувати, що загальноживані слова в певних словосполученнях можуть набувати термінологічного значення. Наприклад, *starke Gabe* (нім.) – висока доза, *starre Bewegung* (нім.) – жорстке з'єднання, *treatment process* (англ.) – процес обробки, *operating handle* (англ.) – рукоятка управління.

6. Використання скорочень та аббревіатур. Їх переклад ускладнюється тим, що скорочення та аббревіатури є офіційними, а тому потрібно передавати їх через відповідники в рідній мові, не змінюючи. Наприклад, *PS* – *Pferdestärke* (нім.). Характерною особливістю однозначних скорочень є графічна омонімія та семантична багатозначність, наприклад: *N* (*Jahresniederschläge*) – річні опади, *N* (*Niedermoor*) – низинне болото, *N* (*Niederschlagshöhe*) – рівень опадів, *N* (*Niederstamm*) – низькостовбурне дерево, *N* (*Nutzleistung der Pumpe*) – корисна потужність насоса, *N* (*Nenn-Nutzleistung*) – номінальна корисна потужність; *CC* (*ceramic capacitor*) – керамічний конденсатор, *CC* (*connector circuit*) – коло з'єднання, *CC* (*continuity criterion*) – критерій неперервності (електропостачання), *CC* (*continuous current*) – постійний струм; неперервний струм, *CC* (*cotton-covered*) з бавовняним обплетенням (про кабель); *E* (*electric field strength*) – напруженість електричного поля, *E* (*electric potential*) – електричний потенціал, *E* (*elevator lighting and control cable*) – освітлювальний і контрольний кабель для підйомачів, *E* (*enamel*) – емаль.

Оскільки терміни становлять суттєву складову науково-технічних текстів [3], то для здійснення їх перекладу фахівець повинен володіти відповідною термінологією.

Тому, враховуючи загальні вимоги до перекладача, який забезпечує науково-технічний переклад (вільне володіння мовою у письмовій та усній формах; здатність адекватно відтворювати зміст і мовну форму представленого тексту в перекладі; знання про технічні засоби, які використовуються в перекладацькій діяльності), особливу увагу слід приділити опануванню термінології в тій галузі, у якій буде спеціалізуватись перекладач. Зважаючи на те, що засвоїти повністю термінологічну систему будь-якої галузі виробництва під час навчання неможливо, вважаємо за необхідне сконцентрувати зусилля на формуванні у майбутніх перекладачів інформаційної компетентності, яка дозволить їм самостійно забезпечувати власні інформаційні потреби, зокрема, й щодо пошуку, використання і накопичення термінів. Розглядаючи інформаційну компетентність перекладача як

інтегративну характеристику, виокремили її складові – компетенції: інформаційно-пошукова; інформаційно-технологічна; інформаційно-технічна; інформаційно-аналітична; інформаційно-редакційна; інформаційно-тематична.

Усі зазначені компетенції є важливими для роботи перекладача з термінологією, проте особливо значущою вважаємо інформаційно-тематичну як базову в опануванні термінологією. Вона визначає уміння формувати базу довідкових матеріалів для здійснення перекладу і компенсації браку мовних, тематично-галузевих та фонових знань. З цією метою майбутні перекладачі повинні навчитися знаходити потрібні джерела інформації, розуміти специфіку предметної галузі, формувати відповідний тезаурус, підбирати загальні й тематичні словники, вивчати довідкову літературу, знаходити відповідні мовні засоби для передачі значень термінів – слів та словосполучень.

Забезпечення набуття умінь і навичок цієї діяльності у процесі підготовки перекладача, а в подальшому й використання їх при виконанні ним професійних завдань, може бути здійснено також шляхом використання переважно електронних інформаційних ресурсів (пошукові системи, електронні каталоги, електронні бібліотеки та журнали, електронні енциклопедії, текстові корпуси, галузеві портали для здійснення інформаційно-довідкового пошуку певної тематики, системи термінологічного забезпечення, електронні двомовні словники загального та спеціального призначення для добору відповідностей та еквівалентів при перекладі тощо).

З метою з'ясування розуміння важливості інформаційно-тематичної компетенції для успішної професійної діяльності майбутніх перекладачів та уявлень про можливості її формування було проведено анкетування студентів напряму підготовки 6.020303 «Філологія» Національного університету біоресурсів і природокористування України. Для розгляду студентам було запропоновано 5 показників, які характеризують, на нашу думку, цю компетенцію – уміння використовувати спеціалізовані бази галузевих матеріалів (AGRIS, AGORA, DOAJ ...), знання галузевої термінології, здатність перекладати матеріали в одній або кількох вузькоспеціалізованих галузях, уміння формувати власні електронні глосарії з використанням відповідних програмних засобів. Розподіл усвідомлення студентами важливості сформованості інформаційно-тематичної компетенції представлено на рис. 1.

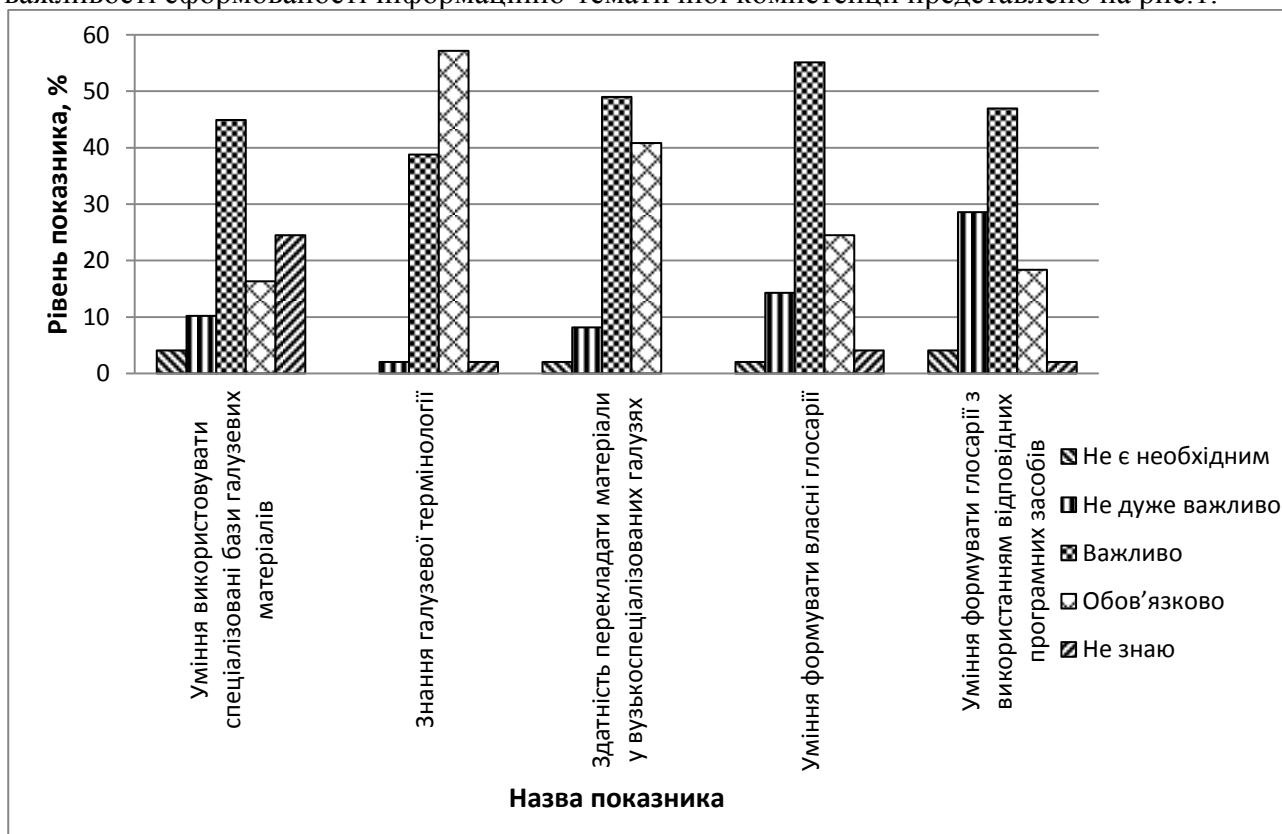

Рис. 1. Розподіл усвідомлення студентами важливості сформованості інформаційно-тематичної компетенції

Як бачимо, найбільша кількість відповідей респондентів стосується двох показників: по-перше, 55 % зазначили, що знання галузевої термінології є обов'язковим, а по-друге, 57 % вказали на важливість уміння формувати власні глосарії. Такі результати дають підстави стверджувати, що майбутні перекладачі усвідомлюють необхідність засвоєння певного обсягу термінології з конкретної галузі виробництва для успішної професійної діяльності і замислюються над шляхами досягнення цієї мети. Одним з цих шляхів вони вважають створення власних глосаріїв. З одного боку, це свідчить про свідоме ставлення студентів до спрямованості своєї професійної підготовки, а з іншого – підкреслює необхідність вдосконалення змісту навчального плану їхньої підготовки в аспекті посилення її інформаційно-тематичної складової.

Незважаючи на те, що знання галузевої термінології позиціонується студентами як важливий або обов'язковий атрибут перекладацької діяльності, анкетування засвідчило суттєві розбіжності між уявленнями про це першокурсників і студентів 4 курсу (рис. 2). Так, значний відсоток (67%) респондентів-першокурсників віднесли цю категорію знань до обов'язкових, в чому прослідковується навіть певна, дещо хибна, ідеалізація знання термінології для забезпечення успішного перекладу галузевих текстів, що не можна здійснювати без урахування цілої низки інших перекладацьких аспектів. При цьому наявність відповідей «Не дуже важливо» і «Не знаю» свідчить про недостатню сформованість уявлень про важливість цих професійних знань. Водночас серед четвертокурсників кількість тих, хто розглядає її як обов'язкову, значно менша (50 %), проте зросла кількість студентів, для яких вона є важливою (50 %). Обґрунтуванням цього є усвідомлення ними необхідності засвоєння цілісного комплексу перекладознавчих знань, складова яких – галузева термінологія – є важливою, але не вирішальною. Натомість відсутня категорія студентів, яка не надає належного значення цій складовій у їхній професійній підготовці, що виражається нульовим відсотком відповідей «Не дуже важливо», «Не знаю».

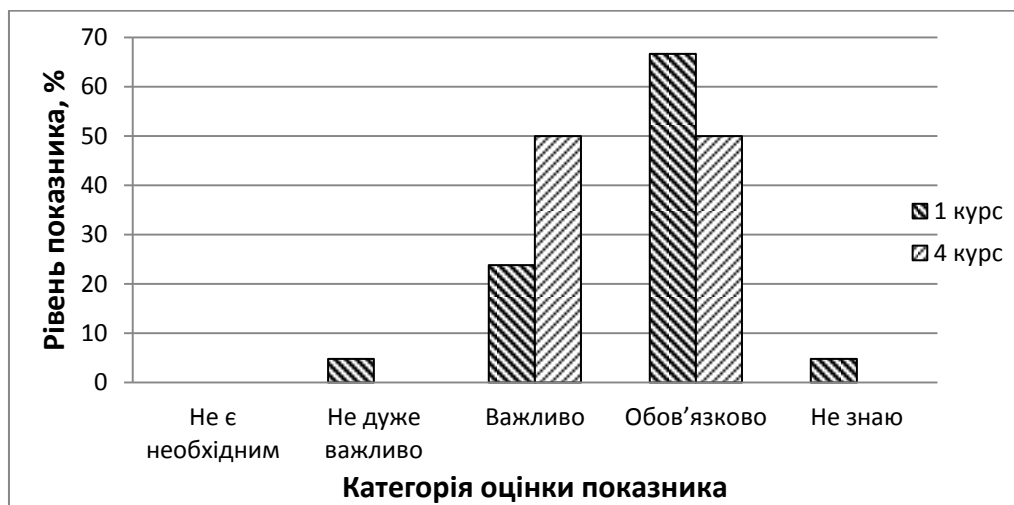

Рис. 2. Знання галузевої термінології

Розбіжності у відповідях студентів 1 і 4 курсів щодо уміння використовувати спеціалізовані бази галузевих матеріалів висвітлюють певні тенденції. Як видно з рисунку 3, 29 % першокурсників відповіли «Не знаю», що означає взагалі відсутність у них відомостей про існування таких баз. Крім того, досить великий відсоток відповідей «Не є необхідним» (10 %) і «Не дуже важливо» (14 %) теж свідчить, на нашу думку, про непоінформованість студентів щодо існування такого потужного інформаційного ресурсу в аспекті опанування галузевої термінології, а не про їхнє свідоме уявлення про спеціалізовані бази галузевих матеріалів як неважливі. Відповідно, це підкреслює необхідність такого інформування майбутніх перекладачів. Що ж до студентів четвертого курсу, то при формуванні їхньої інформаційної компетентності варто звернути увагу на те, що 21 % респондентів теж не знає про можливість опанування галузевої термінології за рахунок звернення до зазначених баз.

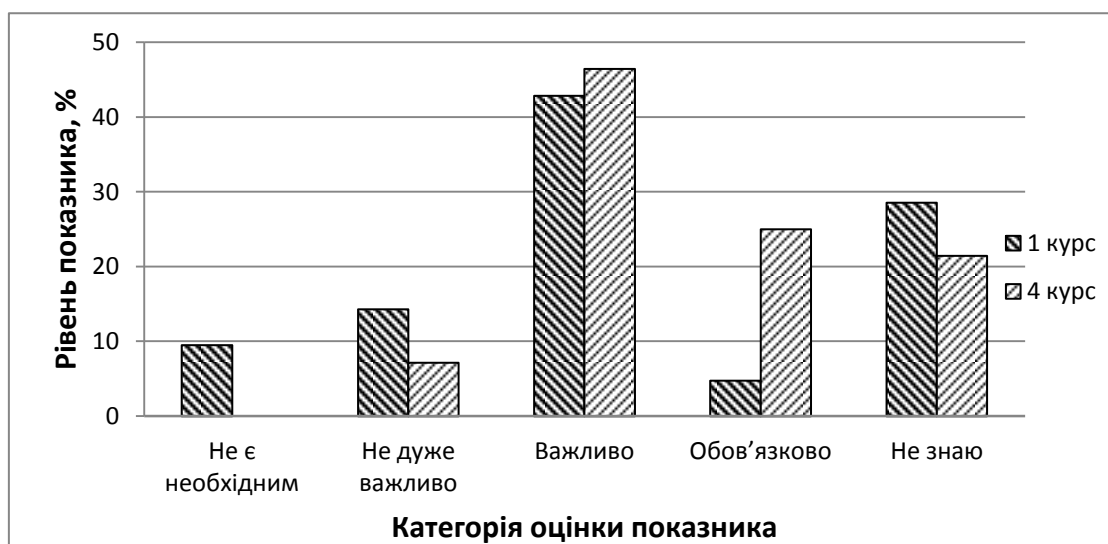

Рис. 3. Уміння використовувати спеціалізовані бази галузевих матеріалів

Вивчення галузевої термінології і використання спеціалізованих баз галузевих матеріалів безпосередньо пов'язане із необхідністю орієнтувати студентів на напрацювання власних інформаційних ресурсів, пов'язаних із галузевою специфікою певної сфери діяльності. Тому постає питання укладання галузевих глосаріїв, які можуть значно полегшити діяльність перекладачів. За визначенням Б.Шуневича, глосарій – це продукт лексикографії особливого типу, в якому мовні сутності сприймаються за ідеографічним принципом та концептуальною інтерпретацією [4].

З метою опанування майбутніми перекладачами технологій створення глосаріїв, пропонуємо спецкурс «Основи укладання галузевих глосаріїв», спрямований на ознайомлення студентів з технологією укладання галузевих глосаріїв, застосування у практиці перекладу наявних галузевих глосаріїв.

При цьому зазначений курс спирається на знання студентами лексикології іноземної мови, має яскраво виражену професійно-перекладацьку спрямованість і поєднує елементи теоретичної та практичної підготовки студентів. Тому вивчення цієї дисципліни допомагає студентам оволодіти теоретичними і практичними засадами предмету, поглиблює сприйняття і здатність аналізувати термінологічний матеріал різних галузей і адекватно його перекладати; сприяє розширенню світогляду, розвитку ерудиції та професіоналізму; заохочує до самостійного мислення, творчості.

У результаті вивчення цієї дисципліни студент оволодіває знаннями щодо особливостей лексичної системи іноземної мови, основ лексикографії, типів словників, особливостей галузевих глосаріїв.

Крім того, формуються уміння визначати особливості термінології в певній галузі; отримувати з різних джерел інформацію, необхідну для укладання галузевих глосаріїв; застосовувати методи лексикографічної обробки лексики; відбирати термінологічний матеріал.

Спецкурс «Основи укладання галузевих глосаріїв» передбачає 14 годин лекційних занять, 14 годин практичних занять та 26 годин самостійної роботи з дисципліни, об'єднані у два змістові модулі.

Змістовий модуль 1 – «Типологія словників. Глосарії» - містить такі теми: «Лексикографія як наука. Поняття словника», «Характеристика словників різних типів», «Диференційні ознаки глосаріїв», «Використання електронних глосаріїв».

До змістового модуля 2 – «Принципи укладання глосаріїв» - входять такі теми: «Поняття про термін», «Особливості галузевої термінології», «Моделювання галузевої терміносистеми», «Відбір лексики», «Внутрішня структура і призначення глосаріїв», «Огляд програмних

засобів для створення електронних глосаріїв», «Автоматизований відбір термінології з фахових текстів».

На нашу думку, створення галузевих глосаріїв має передбачати також урахування таких аспектів:

- опора на виконані раніше переклади і глосарії, якщо такі є;
- узгодження нових термінів, які потребують роз'яснення, з відповідними контактними особами установи-замовника;
- відповідність глосарію стандартам мов оригіналу і перекладу;
- збереження галузевої термінології у вигляді глосарію для забезпечення послідовності в наступних перекладах аналогічного змісту.

Глосарії можуть містити будь-які мовні елементи: аббревіатури, слова, словосполучення, навіть речення. Терміни, включені у глосарій, можуть подаватися у звичайному перекладі або ж супроводжуватися тлумаченнями з коментарем на мові перекладу або на мові оригіналу.

Варто зазначити, що перекладачі мають можливість використовувати у своїй професійній діяльності мовні корпуси, у тому числі і для укладання глосаріїв. Корпус – це зібрання текстів в електронному вигляді, супроводжене технічною розміткою (анотацією).

Зокрема, найбільш відомими мовними корпусами є The Brown Corpus (корпус американського варіанту англійської мови) і The London-Lund Corpus of Spoken English (корпус усної і писемної британської англійської мови). Зазначені корпуси містять зразки слів, речень, текстів, діалогів, монологів тощо. Вони можуть бути використані як вихідний інформаційний ресурс для створення баз даних зразків сучасної англійської мови, у тому числі і глосаріїв, які будуть придатні в системах автоматизованого перекладу та інших програмних оболонках підтримки перекладацької діяльності.

Одним із важливих джерел інформаційних ресурсів, які доцільно рекомендувати майбутнім перекладачам використовувати для складання галузевих глосаріїв, є зібрання електронних видань, що концентрують наукові розробки за певною галуззю знань та діяльності. При цьому мова йде не про окремі видання, а про бази даних, які забезпечують структурування за рубриками наукових публікацій та журналів, визначення умов та порядку доступу до них. Нині існує велика кількість таких інформаційних баз даних, які включають бібліографічні записи, реферати документів, повнотекстові матеріали щодо сільського господарства і суміжних галузей. Використання цього виду інформаційних ресурсів створює умови для формування фахових компетенцій майбутніх перекладачів аграрної галузі, які базуються на можливості опрацювання сучасної, науково вивіреної, фахово досконалої термінології. Найбільш відомими і потужними серед таких баз даних є: AGRIS (International Information System for the Agricultural Sciences and Technology), AGORA (Access to Global Online Research in Agriculture), (AGRICOLA - Agricultural On-Line Access), CAB Abstracts (The World's Leading Agriculture Database), FSTA (Food Science and Technology Abstracts), DOAJ (Directory of Open Access Journals), FAO Catalogue On-line. Супровід цих баз забезпечується потужними міжнародними та національними продовольчими організаціями. Їх обсяг налічує від 1 до 7 мільйонів записів, матеріали яких подані переважно англійською мовою, хоч деякі з них представлені також арабською, іспанською, французькою мовами.

Висновки та перспективи подальших досліджень. До змісту професійної підготовки майбутніх перекладачів доцільно включати вивчення технологій створення та використання глосаріїв термінів у відповідній галузі, на перекладах з якої спеціалізується перекладач. Використання галузевих глосаріїв сприяє оптимізації діяльності перекладача, зокрема, у таких аспектах: поліпшення якості перекладу завдяки забезпеченню уніфікації термінології, скорочення часу на виконання перекладу, адаптація до вітчизняних і міжнародних стандартів, зменшення неточностей і уникнення помилок.

Перспективи подальшого дослідження можуть бути пов'язані із розробкою основ укладання електронних галузевих глосаріїв.

ЛІТЕРАТУРА

1. ДСТУ 3966-2000 Термінологія. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять. – К. : Держстандарт України, 2000. – 32 с.
2. Іваницький Р.В. Лексикографічні аспекти нормалізації термінів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Р.В. Іваницький. – Львів, 1995. – 20 с.
3. Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову = Theory and practice of translation from Ukrainian into English : посіб.-довід. / В'ячеслав Карабан, Джеймс Мейс. – Вінниця : Нова кн., 2003. – 606 с.
4. Шуневич Б. Про упорядкування нових терміносистем // Вісник ДУ «Львівська політехніка» «Проблеми української термінології»: Матеріали 6-ої Міжнародної наукової конференції «СловоСвіт 2000». – 2000. – № 402 – С. 85–87.

REFERENCES

1. DSTU 3966-2000 Terminologija. Zasady i pravyla rozroblennja standartiv na terminy ta vyznachennja ponjat'. – K. : Derzhstandart Ukrai'ny, 2000. – 32 p.
2. Ivanyc'kuj R.V. Leksykografichni aspekty normalizacii terminiv : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.04 / R.V. Ivanyc'kuj. – L'viv, 1995. – 20 p.
3. Karaban, V. I. Teorija i praktyka perekladu z ukrai'ns'koi movy na anglijs'ku movu = Theory and practice of translation from Ukrainian into English : posib.-dovid. / V'jacheslav Karaban, Dzhejms Mejs. – Vinnycja : Nova kn., 2003. – 606 p.
4. Shunevych B. Pro uporjadkuvannja novyh terminosystem // Visnyk DU «L'vivs'ka politehnika» «Problemy ukrai'ns'koi terminologii»: Materialy 6-oi' Mizhnarodnoi' naukovoii konferencii' «SlovoSvit 2000». – 2000. – № 402 – P. 85–87.

УДК 811.133.1'367.625.43

ПІДСИСТЕМА І КОМПЛЕКС ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ВЖИВАННЯ ДІЄСЛІВНИХ ФОРМ МИНУЛОГО ЧАСУ ПРИ НАВЧАННІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ

Андрущенко А.О.

*Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна,
майдан Волі, 4, Харків, Україна*

a2147@rambler.ru

На основі аналізу чинників, важливих для побудови системи вправ, запропоновано підсистему та комплекс вправ для навчання найчастотніших франкомовних граматичних форм минулого часу, доведено відповідність згаданих підсистеми й комплексу вправ сучасним вимогам.

Ключові слова: франкомовні граматичні форми минулого часу, підсистема вправ, комплекс вправ, вимоги до підсистеми й комплексу вправ.

ПОДСИСТЕМА И КОМПЛЕКС УПРАЖНЕНИЙ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ НАВЫКОВ УПОТРЕБЛЕНИЯ ГЛАГОЛЬНЫХ ФОРМ ПРОШЕДШЕГО ВРЕМЕНИ ПРИ ОБУЧЕНИИ ФРАНЦУЗСКОМУ ЯЗЫКУ КАК ВТОРОМУ ИНОСТРАННОМУ

Андрущенко А.А.

Харьковский национальный университет им. В.Н.Каразина, пл. Свободы, 4, Харьков, Украина

a2147@rambler.ru

Основываясь на анализе факторов, важных для построения системы упражнений, предложено подсистему и комплекс упражнений для обучения самым частотным франкоязычным глагольным формам прошедшего времени, доказано соответствие указанных подсистемы и комплекса упражнений современным требованиям.

Ключевые слова: франкоязычные глагольные формы прошедшего времени, подсистема упражнений, комплекс упражнений, требования к подсистеме и комплексу упражнений.